

Híreink.

Nagyon egyszerű és nagyon világos a helyzet: tudományos könyveket anyanyelvünkön nem olvashatunk, magyar nyelvű folyóiratok nem járhatnak hozzánk, így egy sereg olyan dologról nem tudunk, ami a nagy világban és a szűkebb magyar szellemiségben történik. Hovatovább egyre nő a tájékozatlanságunk, ami következményeiben az érdeklődés hiányát és más lelki erők petyhüdttségét vonja maga után. Ilyen körülmények között folyóiratunknak be kellett látnia, hogy a tudományos értekezések közlésén kívül a szellemi közvetítés feladatát is vállalnia kell, ha csak nem akar a valóságtól és az élettől teljesen elszigetelődni. Ezt a célt szolgálja ez a rovatunk, mely a tudomány, irodalom, művészet és a művelődés területeinek olyan eseményeiről ad hírt, amelyekről a kevés olvasmányra szorított erdélyi magyar közönségünk értesülést nem szerezhet.

A helységnév-tilalom és a tudományos munka.

Ez év február közepe óta rendelet tiltja a nyomdáknak a magyar helységnevek kinyomtatását. Az intézkedés a tudományos közleményekre, tehát a mi folyóiratunkra is kiterjed. Így minden erdélyi magyar helynevet, még az azonos formájú magyar-román helyneveket is csak román néven és román alakban, sőt román helyesírással szabad közölni. Könnyű belátni, hogy tudományos munkában, a történeti, irodalomtörténeti, nyelvészeti, néprajzi stb. dolgozatokban a történeti hűséggel és a nyelvszakos szentesített törvényeivel kerülünk el- lentétbe, ha a helyneveket nem a nyelv-

vünkön, hanem más nyelven nevezük meg. Tudomására kell tehát hoznunk olvasóinknak és munkatársainknak, hogy történeti természetű tanulmányokat egyelőre kiadni nem tudunk.

Könyv- és Folyóiratszeglénk.

Korábbi évfolyamaiban az *Erdélyi Múzeum* s még előbb az *Erdélyi Irodalmi Szemle* nagy súlyt vetett arra, hogy rendszeres könyv- és folyóiratszeglében tájékoztassa olvasóit a magyar tudományosság eredményeiről. Az utolsó két évben kénytelenek voltunk ezt a hasznos rovatot megszüntetni, azon egyszerű okból, hogy az 1932. év decembere óta a Magyarországról érkező könyvek és folyóiratok előtt a bejövétel akadálytalan útja elzárult. Azóta a tudomány legszakszerűbb területein megjelenő könyvek, legyenek azok a szellemtudományok vagy a természettudományok köréből valók, nem érkeznek el hozzánk, ami a tudományos munka és a művelődési szabadság kegyetlen megszorítását jelenti arra a nemzedékre, amelyet a sorsa ezekbe az időkbe állított be élni és dolgozni, a hagyományokat őrizni, ápolni és fenntartani. Érezzük azonban, hogy ezen a helyzeten segíteni mulaszthatatlan kötelessége a folyóiratunknak. Lehető nagy számban ismertetni fogjuk tehát azokat a tudományos kiadványokat, amelyek tárgyuknál és értékük-nél fogva érdeklődésünkhöz közel állók, hogy ezzel is „spirituálizáljuk“ azt a szellemi zárt, amelyet nyomasztólag érez az erdélyi magyarság már évek óta. Természetesen az olvasónak meg kell értenie, hogy nagy nehézségeket kell leküzdenünk, s ezért elnézést kérünk, ha nem tudunk sem teljese-
sek, sem pedig elég rendszeresek lenni.

Dr. Kristóf György a Petőfi-Társaságban.

Kristóf Györgyöt, a helybeli egyetemnek magyar nyelv- és irodalom tanárát, a Petőfi-Társaság 1934. március 1-én I. tagjává választotta. Székfoglalóját 1935. január 13-án tartotta meg *Petőfi Erdélyben* címen. Kifejtette, hogy Petőfi ötször fordult meg és mintegy száz napot töltött Erdélyben. A magyarországi írók és költők közül Erdélyt annyira keresztl-kasul senki be nem járta, mint Petőfi. Mégis költészetében szám szerint viszonylag kevés az erdélyi nyom, az erdélyi hatás. Életművében annál nagyobb. Petőfi úgy megszerette Erdélyt, hogy a Székelyföldön lakni, családotól oda állandóan letelepedni és ott élni eltökélt szándéka volt. Élni akart Erdélyben, de csak a halálát lelta itt a csatatér ismeretlen sírgödörében. A Társaság új tagját *Pekár Gyula* elnök meleg szavakkal köszöntötte, mint a magyar génusz nemzetközileg is fémjelzett hárcm lángelméjének, Petőfinek, Madáchnak és Jókainak kiváló kutatóját, mint a nemzeti fajsúlyunk szellemi kincseinek megragyogtatóját mások előtt is, s mint a nemzeti hagyományaink védőjét, a közművelődésünk és irodalmunk egységének meggyőződéscs hir-detőjét és képviselőjét.

Magyarországi könyvek Erdélyben.

A magyarországi könyvkiadók a magyar könyvek behozatalának engedélyezésére az 1931–1934. években összesen 1608 kérvényt nyújtottak be nálunk az illetékes cenzúra-hivatalhoz. Ezekből 1520 kérést teljesítettek, 88-at pedig elutasítottak. A kérvények száma 1933-ban 322 volt s ez 1934-ben 755-re emelkedett. A kérvényezett könyvek jelentéktelen kivétellel irodalmi értéken alul álló könnyű fajsúlyú termékek. Jobb ügyhöz méltó buzgalommal árasztották el a pesti kiadók az erdélyi magyar könyvkereskedéseket selejtes könyvekkel,

hogy a magyar betűre szomjas erdélyi léleknek táplálékot nyujtsanak. Jellemző ez a felfogásukra, amelyet csupán az üzleti szempont irányít. A Magyarországból behozott könyvek tömege eddig az erdélyi magyarság egészséges művelődését nem szolgálta. A legkömolyabb szépirodalmi művek s azok a nagyszabású irodalomtörténeti, nyelvészeti, történeti, néprajzi és természettudományi kiadványok, amelyek az utóbbi másfél évtizedben a magyarországi könyvtermelésnek kiváló értékeit jelentik, egytől egyig távol maradtak Erdélytől. Igaz, meg kell vallanunk, hogy magunk sem tettünk semmit az irányzat megváltoztatására s így többé-kevésbé megérdemljük sorsunkat.

Kiadványaink ismertetése.

A *Katolikus Szemle* 1934. 10. számában írja Eckhardt Sándor egyetemi tanár: „Most kaptuk kézhez az egyesület 1933 augusztusában tartott XII. vándorgyűlésének emlékkönyvét, mely közli a gyűlés előadásait. Valamennyi, még a természettudományiak is egy célt szolgálnak s ebben rejlik elsősorú fontosságuk: ébren tartani és fejleszteni az erdélyi magyarságban a hazai föld szeretetét és a nemzeti mult tudatát. A vándorgyűlés szervezőinek széles látóköréről és az erdélyi magyarság kulturális érdeklődésének sokoldalúságáról, egészséges alakulásáról tesz tanuságot a székelyföldi kongresszus beszámolója“. — A XI. vándorgyűlés emlékkönyvéről az *Irodalomtörténet* 1933. 7–8. száma így nyilatkozik: „A szellemi folytonosság híu ápolásának szép bizonyossága e becses kötet, az Erdély tudományos életében eseményt jelentő kiadvány“. — Az Erdélyi Tudományos Füzetekről írja Dr. Asztalos Miklós a *Napkelet* 1933. 7. számában: „Ha végigtekintünk a sorozat legújabbban megjelent füzetein, érdekes képet nyerhetünk egyrészt az erdélyi tudományos élet intenzitásáról, másrészt arról, hogy milyen témák fog-

lakoztatják elsősorban az erdélyi nagyközönséget is. Hisz a külön füzetekben elsősorban azok a dolgozatok jelennek meg, amelyek szélesebbkörű érdeklődésre számíthatnak. Valamennyi füzet értékes közleményt tartalmaz s érdekes betekintést enged az erdélyi tudományos élet problémavilágába. Igazán megérdemelnék, hogy minél többet olvassanak el belőlük nálunk is". — Ugyanerről a kiadványunkról az *Irodalomtörténet* 1933. 7—8. füzete ezt mondja: „A szerkesztő megkönnyíti a folyóiratban hamarabb feledésbe menő értékes munkák további hatását. A füzetek nagy számából látni, hogy életképes vállalkozás, tudományos szempontból becsesek és hézagpótlók. Sajnálatos lenne, ha középfokú iskoláink tanári és ifjúsági könyvtáraiból hiányoznának“.

Országos

Irodalmi és Művészeti Tanács.

A magyar kultúrpolitikának jelentős fejlődése az a törvény, amellyel Hóman Bálint kultuszminiszter Magyarországon föllállította és megszervezte az Országos Irodalmi és Művészeti Tanácsot. A törvény szelleme azt célozza, hogy legyen a Tanács organikus kapocs az élő művészet és az állami adminisztráció között, amelynek hivatása az, hogy fölülemelkedve a pártharcokon, tisztultabb magaslatokról a nemzeti gondolat jegyében az irodalom és művészet örök és egyetemes kultúrértékeinek termelését segítse elő. A Tanácsnak az a rendelkezése, hogy javaslatokat tegyen az államnak, figyelemmel kísérje az irodalom és művészet jelenségeinek időszerű kérdéseit, a tehetségeket megmentse és felkarolja, művészeti kiállításokat rendezzen és a művészeti oktatás kérdéseiben véleményt mondjon. Biztosítani kívánja a szerzői jogvédelmet és az írók szociális helyzetét. Szervesen meg fogja oldani a vidéki képiállítások és képtárak kérdését. Gondot fordít a vidéki városok zenei életének fejlesztésére s

felkarolja a zeneművészetnek azt a feladatát, amely a népi zene kincseinek megőrzésére irányul. Abban látja a legfőbb hivatását, hogy a magyar irodalmi, képzőművészeti és zeneművészeti kultúrának csodálatos gazdagságát biztosítsa s a magyar tudásnak, képességnek és tehetségnek szabad érvényesülését és továbbfejlődését előmozdítsa.

A székelység

és a dunántúli magyarság kapcsolata.

Nem egyszer történt már említés a nyelvészeti és történet irodalmunkban, hogy a székelyeknek egykor valódi kapcsolatban kellett állniuk a dunántúli magyarsággal. A magyarság ezen két távoleső csoportjának egykori összefüggését a népies állatnevek is bizonyítják. Különösen a madárnevek közül több a Dunántúl és a Székelyföldön azonos vagy legalább is hasonlatos alakban fordul elő. De nemcsak a madárnevekben, hanem az állatnevekben is van ilyen feltűnő találkozás. Erről a kérdéssel érdekes tanulmány olvasható Beke Ödöntől a vasvármegyei művelődési egyesület közlönyében, a *Vasi Szemlé*-ben, amely a Dunántúl irodalmi és kulturális kérdéseivel foglalkozik.

Magyar tudós

a Jegestenger partvidékén.

Dr. Nagy Jenő debreceni református kollégiumi tanár a madártannak immár harminc év óta elismert büvára. Tavaly ő képviselte a magyar tudományos intézményeket az oxfordi nemzetközi ornithológiai kongresszuson. Oxfordi utazását összekapcsolta a már régen tervezett és részletesen kidolgozott északi kutató útjával. Angliából Hollandián és Dánián keresztül Norvégiába utazott a Jegestenger partvidékére, Európa legészakibb tájaira. Ott a lakatlan zord szigetek és félszigetek belsejébe hatolt be, hogy felkeresse azokat a sarkvidéki madárfajokat, amelyek őszi és téli vonulásuk alkalmával el-

szállnak Európa déli részeibe, sőt Magyarországra is. A Veranger-félsziget járhatatlan belsejében norvég halászkisérője és vezetője eserben hagyta, mert nem bírta tovább, azonban Nagy Jenő folytatta útját és szilárdan megmaradt eredeti tervénél, hogy a Veranger-félsziget belsejét és az ottani tengerszemek madárvilágát felkutatja. Erős akarata győzött, a szinte járhatatlan glecsertörmeléken tovább folytatta útját. Minden lépése veszedelmes volt. Végre 48 óráig tartó, szinte reménytelen bolyongás után véres lábba, holtfáradtan, de mégis épen kijutott a félsziget keleti partjára, a tengerhez. Küzdelmes útja és fáradsága nem volt hiábavaló, mert elérte célját. Értékes megfigyeléseket végzett olyan kietlen, ember nem járta tundra-területeken, ahol az ott fészkelő madárfajok az embert nem is ismerik. Tanulmányozta továbbá a legnagyobb norvég madárhegyeket is, amelyek közül egyet 1888-ban Herman Ottó is felkeresett. Így is azonban Nagy Jenő az első magyar ember, aki az európai Jegestenger partján madártani kutatásokat végzett, mert Herman Ottó és Chernel István jóval lejjebb, Kromsó környékén kutattak és Herman Ottó a Jegestenger partján csak Svaerholt madárhegyét látogatta meg huszonnégy órára. Útjának eredményeit már hazajövet nagy elismeréssel fogadták a finn és német tudósok, s hazaérkezve, meleg ünneplésben részesítette a magyar szakirodalom.

Egy magyar tudós francia kitüntetése.

Ez év február havában a francia mezőgazdasági akadémia Cassez földművelésügyi miniszter elnöklete alatt díszülést tartott, amelyen az 1934. évre szóló jutalmakat osztották szét. A kitüntetettek között volt *Hevesy Pál* magyar rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter is, aki „A búza világproblémája” című könyvéért az Akadémia aranyérmét kapta.

Hunyadi János ismeretlen levele.

Gabriel Wells, az Amerikában élő közismert magyar műgyűjtő, Hunyadi Jánosnak egy eddig ismeretlen levelét ajándékozta a magyar országgyűlési múzeumnak. A levél városunkban kelt 1454. december 27-én s benne Hunyadinak, akkor az országos jövedelmek főkezelőjének, érdekes pénzügyi rendelkezései foglaltatnak, amelyeket az egyik erdélyi szász város polgáraihoz intézett. A levél dátumából megállapítható a Hunyadi életének az az ismeretlen adata, hogy utolsóelőtti karácsonyát a mi kienes városunkban töltötte.

Új adatok a magyar őstörténethez.

Ismeretlen, vagy magyar szempontból még át nem kutatott szláv és bizánci forrásokból újra meg újra kerülnek elő olyan följegyzések, amelyekről a magyar történettudósoknak eddigelé nem volt tudomásuk. E kutatások *Németh Gyula*, *Darkó Jenő* és *Moravcsik Gyula* széleskörű nyomozásai után az utóbbi évtizedekben több érdekes és értékes adattal bővítették ki a honfoglaláskorabeli magyar történetről való ismereteinket. *Moravcsik Gyula* a *Magyar Nyelv* legújabb számában két olyan X. századbéli hagiográfiai munkáról számol be, amelyekben említés történik a magyarokról. Az egyik *Cyrrill* és *Method* thessalonikei szerzetesek tanítványának, *Naumnak*, az életét tárgyalja. Ennek az életrajznak a kéziratát nemrég fedezték fel és adták ki nyomtatásban. Az óegyházi szlávnyelvű kéziratnak bennünket érdeklő része magyar fordításban így hangzik: „Nem sok év elmúltával jöttek a magyarok, peon nép, és rablásba ejtették Moravia lakói földjét és elpusztították azt. Akiiket pedig a magyarok nem ejtettek fogságba, azok Bulgáriába menekültek. És földjük elpusztítva a magyarok birtokában maradt”. *Naum* 910-ben halt meg,

életrajza nem sokkal ezután készült. A peon név a magyarok bizánci forrásokból ismert paiones nevének szláv fordítása. A másik forrás Bazileos életrajza, melynek a szerzője a hagiográfiai munkák szokott formájában a szent csodáinak elbeszélése közben emlékezik meg a magyaroknak a bizánci birodalom területére való becsapásairól. Egy Teophanes nevű pap abban a tényben, hogy a magyarok naponként pusztítják a szomszédos vidékeket, Isten büntetését látja, aki vétkei miatt sújtja a bizánciakat. Az itt említett betörést, amely 941 táján lehetett, egyikkel sem azonosíthatjuk ama becsapások közül, amelyekről az eddig ismert bizánci források megemlékeznek.

A Magyar Történet új kiadása.

Alighogy elkészült a Hóman—Szekfű *Magyar Története*, mindjárt teljesen el is fogyott. A nagy művet kiadó kir. Magyar Egyetemi Nyomda ezért elhatározta az új, de a réginnél olcsóbb kiadás kibocsátását, hogy minél szélesebb rétegek számára hozzáférhetővé tegye ezt a kitűnő munkát. A most 8 kötetben teljes művet öt kötetbe foglalva bocsátja közre. A tartalom azonban az öt kötetben is csorbitatlan marad, sőt az új kiadás még bővebb is lesz az elsőnél, mert az új kutatások eredményeivel kiegészítve jelenik meg, azonkívül szép térképekkel és szinkronisztikus táblákkal lesz gazdagabb. Teljesen új lesz az első kötetben az őstörténeti rész, melyet Németh Gyula kutatásai alapján ismer meg az olvasó. A kiállítás sem marad mögötte a réginek. Az új kötetek is pehelykönnyű papíron, izléses félbőr kötésben kerülnek forgalomba. Csak az árban mutatkozik majd jelentős eltérés, mert az új ötkötetes kiadás alig kerül valamivel többbe a régi nyolckötetes kiadás feleáránál (78 P.). Az új kiadás megjelentését ez év husvétjára tervezik. Először a három utolsó kötet jelenik meg, az a rész, amelyet Szekfű írt s amely a mohácsi vésszel kezdődik. A

Hóman-féle rész, amely az újabb kutatások alapján lényegesebb kiegészítésre szorul, csak később követi az utolsó hármat az új kiadás első és második kötetében.

← Liszt Ferenc-emlékünnepe.

A Liszt Ferenc-Társaság Magyarországon nagyszabású mozgalom keretében készülődik a jövő esztendőre, hogy a születés és halál kettős évfordulója alkalmából méltó módon hódoljon a legnemesebb értelemben vett modern zene igazi megteremtőjének, a lánglelkű művész és zeneköltő Liszt Ferenc halhatatlan emlékének. A jövő esztendőben, 1936-ban, lesz százhuszonöt esztendeje, hogy a nyugatmagyarországi Doborján községben megszületett Liszt Ferenc, minden idők egyik leghatalmasabb zenei lángelméje, s ugyancsak a jövő esztendőben lesz ötven esztendeje, hogy Bayreuthban örök álmra hunyta le a szemét. A kettős kegyeletes évforduló közeledése érlelte meg a Liszt Ferenc-Társaság vezetőiben az elhatározást, hogy megtegye a lépéseket a Liszt idegen földben nyugvó hamvainak hazaszállítására. Az érkező hírek szerint nemcsak a magyarság, hanem az egész művelt világ áldozni kíván a jövő esztendőben Liszt Ferenc emlékének.

Román nyelvatlasz-munkálatok.

A nyelvészet a legújabb időkben különös kedvvel fordult a nyelvföldrajz felé, mert a kutatókat igen sokszor nem elégítik ki a nyelvtörténeti és nyelvhasznító eljárás hagyományos eszközei és módjai. Azt vallja ez az irány, hogy a maga sajátos eszközeivel és anyagával a nyelvi jelenségek lényegéről és életéről a valósághoz hű, újszerű képet tud rajzolni. A nyelvföldrajzi irány nagy lendületet vett a nyelvészeknek 1928-ban Hágában tartott első nemzetközi gyűlése óta, amely felhívta a kormányok figyelmét a nyelvjárások kutatásának fontosságára s folytetette a

világ nyelvatlaszának eszméjét. Így indult meg a munka világszerte, amelyből a román tudományosság is kiveszi a részét. Romániában Puscariu Sextil, a helybeli egyetem tanára, szervezte meg és irányítja az „Atlas Linguistique de la Roumanie” munkálatait. Hogy minél több földrajzi pontot minél alaposabban aknázzon ki a román nyelvatlasz számára, két kérdőfüzetet szerkesztett. Az egyik gyűjtő, Pop Szevér, a kisebb kérdőfüzettel Románia körülbelül 400 helységét fogja meglátogatni; a másik ellenben, Petrovici Emil, a tüzetes kérdőfüzet kérdéseit csak 120 helységben fogja lekérdezni. 1930-ban indult meg a gyűjtőmunka, s előbb Erdélyt és Bukovinát dolgozzák föl, majd a régi királyság területét, aztán esetleg az országhatáron kívüli levő román nyelvterületeket is bevonják a kutatásba. Terveznek aztán néhány fölvetelt a kisebbségek körében is. Úgy számítanak, hogy 1936-ra befejezik a gyűjtőmunkát s akkor miadajárt megkezdhetik a térképek készítését. A nyelvatlasz védnökségét a legfelsőbb hely vállalta s céljaira anyagi segítséget nyújt a Ferdinánd király alapítvány és a Román Akadémia.

Szobor

a népdalok névtelen költőjének.

Érdekes ötletet vetett föl *Kosztisz Palamas*, a mai Görögország egyik legnépszerűbb költője. Azt javasolta, hogy emeljenek szobrot a népdalok névtelen költőjének. A görög népköltészet ugyanis számos olyan remekművet termelt, amelyet méltán csodál a világ, épen ezért a nép ismeretlen poétái megérdemlik, hogy szobor hirdesse emléküket. Palamas ötlete élénk visszhangot keltett s már is megalakult a szoborbizottság, mely az egész országban perselyeket helyezett el, de kimondta, hogy azokba egy drachmánál (kb. 2 lej) nagyobb összeget bedobni nem szabad. Remélik, hogy a terv népszerű lesz s hamarosan felállíthatják a népköltészet ismeretlen költőjének szobrát.

Rendelet a sajtóhibák ellen.

Flandin francia miniszterelnök rendeletet adott ki a minisztériumoknak a sajtóhibák ellen. Rendeletében hivatkozik arra, hogy a hivatalos lapban megjelenő közlemények hemzsegnének a sajtóhibáktól és e miatt állandóak a panaszok. A miniszterelnök felhívja kollégái figyelmét, hogy a sajtóhibákat nagy részben a minisztériumok illetékes osztályainak hanyagsága és a hivatalos lapnak küldött rossz és helytelen kézíratszövegek okozzák. Épen ezért elrendeli, hogy a hivatalos lapnak megküldött közleményeket gondosan készítsék el, alaposan nézzék át, mert csak így kerülhetik el a sajtóhibákat.

A Kalevala jubileuma.

Nagy örömmünnepet ül a finn nép ebben az esztendőben. Száz éve, 1835-ben, jelent meg először a *Kalevala*, a finn nemzeti hősköltemény. *Lönnrot Eliás*, az orvos és nyelvész, tűzte ki magának a feladatot, hogy a finn népdalokat egybegyűjti, s ezekből a népdalokból kerekedett ki a *Kalevala*. A tartalmát tevő dalok azonban csak kis részét teszik a finnek gazdag népköltészetének. A finn nemzet régi népdalai harminc vaskos kötetet töltenek meg. Erről a hatalmas népdalkincsről alig vettek tudomást Lönnrot előtt. Csak a *Kalevala* megjelenése után fogtak hozzá a népdalok komoly gyűjtéséhez. A *Kalevalának* az irodalmi értéken túl döntő nemzeti jelentősége is volt. Fölébresztette a finn nép öntudatát, amely végeredményben az önállóság és függetlenség elnyerésére vezetett. Az akkori merev finn nyelvre termékenyítő hatással volt a sokszázados költői használatban kicsiszolódott régi finn nyelvkinés s így csillagzó kifejező eszközzé vált a legfinomabb gondolatok tolmácsolására is. Nyomában a tudományos érdeklődés is új lendületet nyert. Így a legnagyobb finn kutató, *Castren Mátvás Sándor*,

úgy nyilatkozott, hogy a Kalevalán fellelkesülve határozta el, hogy életét a tudományos kutatásnak fogja szentelni. A képzőművészet szintén megérezte a hatását, hasonlóképpen a zeneművészet is a runómelódiákban, amelyeknek érzelmi alapja és hangulata ugyanaz, mint a népé. Innen van a *Sibelius János* csodálatos zeneműveinek nagy és mély hatása. Természetes tehát, hogy a finn nép különös nemzeti örömnépként üli meg ezt az évet, a Kalevala százéves jubileumának esztendejét.

A Caetani-könyvtár.

A nemrégiben elhunyt Gelasio Caetani herceg végrendeletében úgy intézkedett, hogy megbecsülhetetlen értékű levéltárát a vatikáni könyvtárnak hagyományozta. A levéltár, amint az átadásnál kitünt, 200.000 okmányt, 2700 történelmi, filozófiai és irodalmi művet, és 4600 pergamentre írt okiratot tartalmaz, amelyek Kr. u. 954-től 1832-ig terjedő időből származnak. Így a Vatikán tulajdonába került Onorato Caetani kardinálisnak az enciklopédistákkal folytatott levelezése, továbbá Caetani kapitánynak, a vatikáni csapatok egykori főparancsnokának, valamint Enrico Caetani kardinálisnak a levelezése is. A most elhunyt Caetani herceg személyi könyvtára, amelyet szintén a vatikáni könyvtár örökölt, 8000 kötetet tesz ki.

Egy híres magyar botanikus.

A nem rég elhunyt *gróf Ambrózy-Migazzi István* rajongója volt a természetnek, különösen a virágoknak. Előbb a bars megyei Malonyán akarta a mediterrán tavaszi növények formájában megvalósítani. Ez jórészt

sikerült is neki, mert 80 holdon, a zord Északmagyarországon délszaki örökzöld kertet teremtett. 6—700 fajta örökzöld fásnövényt teleltetett ki minden takaró nélkül. A parkjában nem volt őszi és nem volt tavasz, s majd a délvidék telében, majd az észak nyarában képzelte magát náia a látogató. A világháború kezdetén vas megyei birtokára vonult s Kám község határában, a Jeli pusztán természetes parkot fejlesztett ki. Tömegesen ültette azokat a növényeket, amelyekkel esztétikai hatást lehet elérni. A jeli park ma is egyesíti magában a természeti park, a nagy botanikai kísérleti telep és a művészi tájkert tulajdonságait.

Új volapük-nyelv.

A nyelvek Babelében kalauzul szolgáló világnyelv szerepét jelenleg az eszperantó tölti be, melynek a szavait főképpen a latinból és leánynyelveiből (olasz, francia, spanyol) válogatták össze. Most Angliában egy új világnyelvet szerkesztettek, a *Basic Englisht*, mely az angolon alapszik s összesen csak 850 szóval dolgozik. A 850 szóból 600 főnév, 150 főnév, 150 tulajdonnév s a többi ige, kapcsoló szó, stb. Legmósbóább bánásmódban az igeék részésültek, mindössze csak 16 darabot engedtek be az új nyelvbe. Természetesen az ilyen szűk szókészlet, az ennyire leegyszerűsített nyelv útját állja a pontos, szabatos kifejezésnek. A művelt világ kétségkívül nagy szükségét érzi egy nemzetközi segédnyelvnek, de az eddig szintetikus módon gyártott nyelvek nem tudtak általánosan elterjedni. Még legnagyobb sikert eddig az eszperantó ért el, amelynek a világon mindenütt vannak hívei.